

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 191/06-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť Ing. K. M., K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 209/99 a jeho uznesením z 5. augusta 2005, za účasti Okresného súdu Košice II, a takto

r o z h o d o l :

Základné práva Ing. K. M. podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 209/99 a jeho uznesením z 5. augusta 2005 p o r u š e n é n e b o l i .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2006 doručená sťažnosť súdneho exekútora Ing. K. M., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy, ako aj práva na ochranu pred nútenou alebo povinnou prácou podľa čl. 4 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Er 209/99 a jeho uznesením z 5. augusta 2005.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa a pripojených príloh vyplýva, že 22. januára 1999 bolo na základe návrhu na vykonanie exekúcie oprávneného S., a. s., B. (ďalej len „oprávnený“), začaté sťažovateľom ako súdnym exekútorom exekučné konanie proti povinnému M., s. r. o., K. (ďalej len „povinný“). Oprávnený podaním z 9. septembra 2004 navrhol exekúciu proti povinnému zastaviť. Sťažovateľ predložil návrh oprávneného okresnému súdu na rozhodnutie a zároveň navrhol, aby okresný súd zaviazal oprávneného nahradiť sťažovateľovi trovy exekúcie v sume 5 081,40 Sk.

Uznesením okresného súdu sp. zn. Er 209/99 z 5. augusta 2005, ktoré vydal justičný čakaťel, bola exekúcia zastavená, pričom sťažovateľovi nebola priznaná náhrada trov konania. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 14. marca 2006 a v jeho poučení bolo uvedené, že proti nemu nie je odvolanie prípustné.

Podľa názoru sťažovateľa *„Toto rozhodnutie je konečné a zákon (Občiansky súdny poriadok v spojení s Exekučným poriadkom proti nemu opravný prostriedok nepripúšťa). Podľa čl. 142 ústavy však súdy rozhodujú v senátoch alebo ako samosudca. Poverený zamestnanec súdu však môže na základe poverenia sudcu rozhodovať v zákonom presne*

vymedzenom okruhu vecí, ale toto rozhodnutie nemôže byť v súlade s vyššie uvedeným článkom ústavy nikdy rozhodnutím konečným. Rozhodnutie zamestnanca súdu je vždy napadnuteľné opravným prostriedkom tak, aby o veci rozhodoval sudca alebo senát. Táto ústavná zásada zodpovedá právu účastníka zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 Dohovoru. Ak Občiansky súdny poriadok v spojení s Exekučným poriadkom proti niektorým prvostupňovým rozhodnutiam opravný prostriedok nepripúšťa, znamená to, so zreteľom na ustanovenie článku 46 ods. 1 ústavy a článku 6 Dohovoru, že zamestnanec súdu nemôže v týchto veciach vydať rozhodnutie. Ak napadnuté rozhodnutie v mene súdu vydal zamestnanec súdu, súd tým porušil namietané práva sťažovateľa“.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že ako súdny exekútor vykonával v exekučnom konaní od podania návrhu exekučnú činnosť. Tým mu vznikli určité trovy, a to jednak z dôvodu odmeny a jednak z dôvodu hotových výdavkov. Exekučné konanie bolo zastavené pre nemajetnosť povinného a bremeno trov exekúcie bolo uznesením prenesené na sťažovateľa. Tým sa sťažovateľ dostal do postavenia osoby, ktorá je na jednej strane zo zákona povinná vykonať prácu v prospech určitej súkromnej osoby, avšak na strane druhej nemá za túto prácu nárok na odmenu. Z tohto dôvodu bolo podľa názoru sťažovateľa porušené aj jeho právo na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a na ochranu pred vyvlastnením podľa čl. 20 ods. 3 ústavy, ako aj právo na ochranu pred nútenou alebo povinnou prácou podľa čl. 4 ods. 2 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľ požadoval vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. Er 209/99 z 5. augusta 2005, zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. Er 209/99 z 5. augusta 2005, zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní práv sťažovateľa a priznal mu úhradu trov konania.

Ústavný súd 14. júna 2006 sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. Er 209/99, prijal

na ďalšie konanie uznesením sp. zn. I. ÚS 191/06. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom vyžiadaného súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu v prípise doručenom ústavnému súdu 17. júla 2006 požiadal o odklad lehoty na vyjadrenie k vecnej stránke podanej sťažnosti do času rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) o odvolaní sťažovateľa v predmetnej veci. Prípisom doručeným ústavnému súdu 13. augusta 2007 predseda okresného súdu uviedol, že *„dňa 31. 1. 2007 Krajský súd v Košiciach, na základe odvolania súdneho exekútora, uznesením sp. zn. 1 CoE/59/2006-31 zrušil uznesenie v napadnutom výroku o trovách exekúcie a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.*

Po vrátení veci Okresný súd Košice II uznesením zo dňa 29. 5. 2007, sp. zn. Er 209/99-34 rozhodol, že oprávnený je povinný nahradiť súdnemu exekútorovi Ing. K. M. trovy exekučného konania vo výške 6.351,40,- Sk, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti Ing. K. M. opätovne poukazujeme na ust. § 49, § 50 ods. 1 písm. b) a § 50 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov tak, ako sme to uviedli vo vyjadrení zo dňa 6. 7. 2006, č. 1 SprV/335/2006, ktorých podmienky zo strany sťažovateľa naplnené neboli, a to aj v nadväznosti na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 31. 1. 2007, sp. zn. 1 CoE/59/2006-31 a následne rozhodnutie tunajšieho súdu zo dňa 29. 5. 2007, sp. zn. Er 209/99-34, ktorý zaviazal oprávneného na povinnosť trovy exekučného konania súdnemu exekútorovi nahradiť“.

Sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie I. senát ústavného súdu. Na základe rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2007 bola vec pridelená sudcovi Ladislavovi Oroszovi ako sudcovi spravodajcovi. Vzhľadom na to vo veci samej o sťažnosti sťažovateľa rozhodoval senát v zložení ako je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v označenom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dochádza vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98, II. ÚS 81/01). V prípade sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu však nešlo o odmietnutie spravodlivosti všeobecným súdom majúce za následok porušenie základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. Er 209/99 zistil obdobné skutočnosti, ako uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení. V predmetnej veci okresný súd namietaným uznesením sp. zn. Er 209/99 z 5. augusta 2005 zastavil exekučné konanie podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky

č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) a sťažovateľovi nepriznal náhradu trov exekúcie zo strany oprávneného. Uznesenie bolo vydané justičným čakaťom, pričom obsahovalo poučenie, že proti nemu nie je prípustné odvolanie.

Napriek tomuto poučeniu proti uzneseniu okresného súdu v časti týkajúcej sa trov exekúcie podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd v odvolacom konaní odvolanie sťažovateľa prerokoval, pretože podľa jeho názoru sťažovateľ bol osobou oprávnenou podať odvolanie proti výroku o trovách exekúcie po účinnosti novely Exekučného poriadku (1. september 2005) aj vzhľadom na prechodné ustanovenie § 238 ods. 2 citovaného zákona. Dospejúc k právnomu záveru, že v prípade zastavenia exekúcie z dôvodu nemajetnosti povinného rozhodnutie o úhrade trov exekúcie oprávneným nezávisí na úvahe súdu, ale podľa § 203 ods. 2 Exekučného poriadku tieto trovy exekúcie vždy znáša oprávnený, krajský súd uznesením sp. zn. 1 CoE 59/2006 z 31. januára 2007 zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. Er 209/99 z 5. augusta 2005 v napadnutom výroku o trovách exekúcie a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Následne okresný súd uznesením sp. zn. Er 209/99 z 29. mája 2007 zaviazal oprávneného uhradiť sťažovateľovi trovy exekučného konania v sume 6 351,40 Sk (teda v plnej sume požadovanej sťažovateľom vrátane trov odvolacieho konania). Predmetné uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 19. júna 2007 a oprávnenému 20. júna 2007. Hoci proti predmetnému uzneseniu bolo prípustné odvolanie, obaja účastníci v zákonnej pätnásťdňovej lehote odvolanie nepodali.

Ústavný súd zohľadňujúc svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie

a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov len v prípade, ak v konaní, ktoré predchádzalo ich vydaniu, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04).

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych úradníkoch“) vyšší súdny úradník je oprávnený vykonávať úkony súdu, okrem iného v občianskom súdnom konaní v rozsahu ustanovenom týmto zákonom. Podľa tohto zákona je oprávnený vykonávať úkony aj justičný čakateľ (§ 100 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Podľa § 5 písm. g) zákona o súdnych úradníkoch v občianskom súdnom konaní súdny úradník koná a rozhoduje na základe poverenia sudcu (okrem iného) aj v exekučnom konaní podľa osobitného predpisu okrem schválenia príklepu súdom.

Podľa ustanovenia § 201 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Podľa ustanovenia § 202 ods. 2 OSP odvolanie nie je prípustné ani proti uzneseniu v exekučnom konaní podľa osobitného zákona, ak tento zákon neustanovuje inak. Exekučný poriadok je vo vzťahu k Občianskemu súdnemu poriadku špeciálnou právnou normou, pričom ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku sa aplikujú v prípade, ak chýba špeciálna právna úprava. V danom prípade okresný súd v uznesení z 5. augusta 2005 aplikoval ustanovenia Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2005 (podľa ktorých odvolanie proti uzneseniu o trovách exekučného konania nebolo prípustné). Je potrebné dodať, že až novela Exekučného poriadku vykonaná zákonom č. 341/2005 Z. z.

s účinnosťou od 1. septembra 2005 v ustanovení § 58 ods. 5 citovaného zákona upravila, že proti výroku o náhrade trov konania v rozhodnutí podľa § 57 je odvolanie prípustné.

Podľa ustanovenia § 374 ods. 3 OSP (v znení účinnom do 30. júna 2007) proti rozhodnutiu vydanému v občianskom súdnom konaní súdnym úradníkom alebo justičným čakaťom možno podať odvolanie za rovnakých podmienok ako proti rozhodnutiu sudcu. Odvolaniu podanému proti rozhodnutiu, ktoré vydal súdny úradník alebo justičný čakať, môže úplne vyhovieť sudca. Ak sudca odvolaniu podanému proti rozhodnutiu súdneho úradníka alebo justičného čakaťa nemieni úplne vyhovieť, predloží vec na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

Z tretej vety čl. 142 ods. 2 ústavy vyplýva jednoznačná ústavná zásada, podľa ktorej proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.

Podľa čl. 142 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Z obsahu sťažnosti a priloženej spisovej dokumentácie je zrejmé, že uznesenie okresného súdu vydal poverený zamestnanec okresného súdu - justičný čakať. Nespĺňalo teda kritéria nezávislosti, ktoré sú priamo ustanovené v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru. V prípade, že justičný čakať vydal rozhodnutie vo veci v súlade so znením poslednej vety čl. 142 ods. 2 ústavy, proti takému rozhodnutiu je vždy prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.

To, že uznesenie okresného sp. zn. Er 209/99 z 5. augusta 2005 obsahovalo nesprávne poučenie o opravnom prostriedku, nemusí mať nevyhnutne za následok porušenie materiálneho práva sťažovateľa. Okresný súd z dôvodu odvolania podaného sťažovateľom vykonal všetky úkony spojené s odstúpením odvolania odvolaciemu súdu a následne riadiac sa právnym názorom odvolacieho súdu opätovne vo veci rozhodol v súlade s návrhom sťažovateľa, a tak napravil svoje procesné pochybenie, ktoré malo vo vzťahu

k čl. 46 ods. 1 ústavy aj ústavný rozmer. Okresný súd tak podľa názoru ústavného súdu poskytol sťažovateľovi dostatočnú ochranu jeho základného práva na súdnu ochranu. Pokiaľ bola náprava vo veci sťažovateľa vykonaná v rámci všeobecného súdnictva, ústavný súd v zásade nemôže vysloviť porušenie označeného základného práva sťažovateľa.

Z týchto záverov ústavného súdu vyplýva, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní okresného súdu sp. zn. Er 209/99 a jeho uznesením z 5. augusta 2005 porušené nebolo.

Absencia porušenia ústavnoprocených princípov v zásade vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru (IV. ÚS 116/05).

Zohľadňujúc túto skutočnosť ústavný súd uzavrel, že v označenom konaní nebolo porušené ani základné právo sťažovateľa na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 a 3 ústavy.

Vzhľadom na toto rozhodnutie bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2007